

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор Національного
університету біоресурсів і
природокористування України,
професор, академік НААН
_____ І. І. Ібатулін
«18» _____ 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні Вченої ради економічного
факультету
Протокол № 10 від «17» 06 2020 року

Декан економічного
факультету _____ А. Д. Діброва

на засіданні кафедри фінансів
Протокол № 5 від «02» 06 2020 року
Завідувач кафедри _____ П. М. Давиденко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ

КАФЕДРА: Фінансів

РОЗРОБНИКИ: доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри
фінансів Давиденко Надія Миколаївна
кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Лемішко Олена Олександрівна
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2020

1. Опис навчальної дисципліни

Державний фінансовий менеджмент (назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній рівень		
Галузь знань	07 Управління та адміністрування	
Освітньо-науковий рівень	Третій	
Освітній ступінь	Доктор філософії	
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування	
Освітньо-наукова програма	Фінанси, банківська справа та страхування	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова (за вибором здобувача)	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ЄСТС	5	
Кількість змістовних модулів	Не передбачено	
Курсовий проект (робота)	Не передбачено	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	20 год	20 год
Практичні, семінарські заняття	20 год	20 год
Лабораторні заняття	- год	- год
Самостійна робота	110 год	110 год
Індивідуальні завдання	- год	- год
Кількість тижневих годин	4 год	4 год

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Державний фінансовий менеджмент» є формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії комплексу знань з управління державними фінансами, методів організації, практичних навичок їх застосування у різних напрямках фінансової діяльності.

Предметом дисципліни «Державний фінансовий менеджмент» є система загальних принципів і підходів, що пов'язані з науковою та практичною діяльністю у сфері управління державними фінансами.

Завданнями навчальної дисципліни є: набуття вмінь застосовувати отримані в процесі навчання теоретичні знання та практичні навички з управління у сфері державних фінансів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Державний фінансовий менеджмент» **здобувач повинен знати:**

- принципи та методи управління державними фінансами;
- нормативно-методичне забезпечення управління державними фінансами;
- інформаційно-аналітичні системи, що забезпечують управління державними фінансами;
- фінансові правила: правила суспільних доходів, суспільних видатків; «золоте правило»; правила боргу;
- методи прогнозування масштабу державних фінансів, бюджетної системи України;
- моделювання соціально – економічних процесів та їх фінансування;
- важелі та інструменти фінансової політики;
- функціональні повноваження структурних підрозділів міністерства фінансів;
- міжнародні стандарти в галузі управління фінансами;
- функції центрального (національного) банку в системі управління державними фінансами.

По закінченню вивчення дисципліни **здобувач повинен вміти:**

- проявляти аналітичні здібності, дослідницькі навички, уміння здійснювати теоретичний аналіз проблеми в сфері державного фінансового менеджменту та здатність висувати і обґрунтовувати гіпотези;
- аналізувати тенденції розвитку управління державними фінансами, їх окремих ланок, визначати вплив і взаємозв'язок фінансової сфери та соціально-економічних процесів у національній економіці;
- розробляти й вирішувати актуальні питання теорії і практики здійснення фінансової політики держави;

- застосовувати методи фінансового прогнозування та планування на державному і місцевому рівнях;
- застосовувати програмно-цільовий метод планування;
- використовувати творчий /креативний підхід до наукових досліджень в сфері державного фінансового менеджменту;
- досягати компромісу і взаєморозуміння з носіями інших ідей;
- проводити критичний аналіз публікацій з різних наукових, професійних та освітніх джерел у сфері державного фінансового менеджменту, виявляти теоретичні й практичні проблеми, протиріччя і невирішені раніше задачі (проблеми) або їх складові, а також дискусійні питання в цій сфері;
- розробляти пропозиції (проекти) щодо визначення стратегічних цілей і завдань розвитку державного фінансового менеджменту, а також спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» в цілому і на основі системного аналізу фінансово-економічного стану розвитку держави, застосовуючи методики визначення певних показників;
- прогнозувати наслідки реалізації державних програм на національному, регіональному, місцевому рівнях засобами системного аналізу, застосовуючи результати фінансового моніторингу, узагальнення показників фінансового розвитку.

Дисципліна «Державний фінансовий менеджмент» забезпечує компетенції освітньо-наукової програми «Фінанси, банківська справа та страхування» підготовки здобувачів третього (освітньо - наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»: загальні компетентності – здатність ініціювати і розробляти інноваційні проекти та управляти ними; здатність спілкуватися з колегами у науково-професійному середовищі як на національному рівні так і міжнародному; фахові компетентності – здатність до критичного аналізу наукового доробку та формування наукового світогляду у сфері досліджень фінансів, банківської справи та страхування; здатність до постановки та вирішення наукових задач та проблем у галузі фінансів, банківської справи та страхування; здатність до здійснення наукових досліджень та отримання наукових результатів, що формують нові знання для розв’язання актуальних проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування; здатність визначати, науково обґрунтовувати та критично оцінювати стратегічні напрями розвитку в сфері фінансів, банківської справи та страхування; здатність обґрунтовувати вибір методів і методик аналізу економічних процесів для досягнення мети дослідження; здатність розв’язувати комплексні проблеми в галузі фінансів, банківської справи та страхування; здатність впроваджувати результати власних досліджень в сфері фінансів, банківської справи та страхування; здатність до самовдосконалення та саморозвитку у професійній

сфері, відповідальності за навчання інших при здійсненні науково-педагогічної діяльності та наукових досліджень в галузі фінансів, банківської справи та страхування; здатність використовувати методи дослідження процесів, що відбуваються в економіці, фінансових системах та реалізації комплексу заходів щодо підтримки та розвитку сфери фінансів, банківської справи та страхування.

Міждисциплінарні зв'язки (місце у структурно-логічній схемі вивчення компонент освітньо-наукової програми «Фінанси, банківська справа та страхування» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»). Навчальна дисципліна «Державний фінансовий менеджмент» є вибірковою дисципліною (за вибором здобувача) та розглядає питання, суміжні з проблематикою інших дисциплін освітньо-наукової програми «Фінанси, банківська справа та страхування» («Управління страховими ризиками», «Фінансові ринки та інститути», «Корпоративні фінанси», «Дослідження глобальних проблем управління фінансами», «Фінанси природокористування», «Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств» та ін.). Оскільки курс має комплексний характер (включає до свого складу теоретичні основи державного фінансового менеджменту, систему забезпечення менеджменту державних фінансів, моделі фінансових відносин у суспільстві, масштаб державних фінансів, державну фінансову політику, місцеві бюджети, бюджетне прогнозування та планування, державне замовлення та організацію закупівель за бюджетні кошти, внутрішній та зовнішній контроль), отримані знання та навички сформують компетентність здобувача третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та забезпечать здатність особи розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Основними організаційними формами вивчення дисципліни «Державний фінансовий менеджмент» є: лекції, практичні заняття, самостійна робота та контрольні заходи – презентації, тести, екзамен.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння аспірантами навчального матеріалу в час, вільний від аудиторних занять. Вона передбачає опрацювання монографій та інших наукових праць, підручників, навчальних і методичних посібників, вивчення та ознайомлення з положеннями законодавчих та інших нормативно-правових актів, матеріалів, отриманих засобами інформаційних технологій тощо.

Екзамен є підсумковою формою контролю засвоєння знань і формування вмінь, передбачених внаслідок вивчення дисципліни.

Форма підсумкового контролю – оцінка за результатами поточного та підсумкового контролю.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Державний фінансовий менеджмент»

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Теоретичні основи державного фінансового менеджменту та державна фінансова політика												
Тема 1. Теоретичні основи державного фінансового менеджменту	16	2	2	-	-	12	16	2	2	-	-	12
Тема 2. Система забезпечення менеджменту державних фінансів	16	2	2	-	-	12	16	2	2	-	-	12
Тема 3. Моделі фінансових відносин у суспільстві, масштаб державних фінансів	20	2	4	-	-	14	20	2	4	-	-	14
Тема 4. Державна фінансова політика	18	2	2	-	-	14	18	2	2	-	-	14
Разом	70	8	10	-	-	52	70	8	10	-	-	52
2. Бюджетне прогнозування та планування на державному та місцевому рівнях												
Тема 5. Місцеві бюджети, як об'єкт державного фінансового менеджменту	22	4	4	-	-	14	22	4	4	-	-	14
Тема 6. Бюджетне прогнозування та планування	18	2	2	-	-	14	18	2	2	-	-	14
Тема 7. Державне замовлення та організація закупівель за бюджетні кошти	22	4	2	-	-	16	22	4	2	-	-	16
Тема 8. Внутрішній та зовнішній фінансовий контроль	18	2	2	-	-	14	18	2	2	-	-	14
Разом	80	12	10	-	-	58	80	12	10	-	-	58
Усього годин	150	20	20	-	-	110	150	20	20	-	-	110

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Теоретичні основи державного фінансового менеджменту	2	2
2.	Система забезпечення менеджменту державних фінансів	2	2
3.	Моделі фінансових відносин у суспільстві, масштаб державних фінансів	4	4
4.	Державна фінансова політика	2	2
5.	Місцеві бюджети, як об'єкт державного фінансового менеджменту	4	4
6.	Бюджетне прогнозування та планування	2	2
7.	Державне замовлення та організація закупівель за бюджетні кошти	2	2
8.	Внутрішній та зовнішній фінансовий контроль	2	2
	Разом	20	20

5. Самостійна робота під керівництвом НПП

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Теоретичні основи державного фінансового менеджменту	12	12
2.	Система забезпечення менеджменту державних фінансів	12	12
3.	Моделі фінансових відносин у суспільстві, масштаб державних фінансів	14	14
4.	Державна фінансова політика	14	14
5.	Місцеві бюджети, як об'єкт державного фінансового менеджменту	14	14
6.	Бюджетне прогнозування та планування	14	14
7.	Державне замовлення та організація закупівель за бюджетні кошти	16	16
8.	Внутрішній та зовнішній фінансовий контроль	14	14
	Разом	110	110

6. Анотація тем навчальної дисципліни

1. Теоретичні основи державного фінансового менеджменту та державна фінансова політика

Тема 1. Теоретичні основи державного фінансового менеджменту.

Державні фінанси як об'єкт управління. Зміст, принципи та методи фінансової діяльності держави. Структура державних фінансів та характеристика її основних ланок.

Призначення і роль державного фінансового менеджменту у соціально-економічному розвитку держави. Предмет, об'єкт та суб'єкти державного фінансового менеджменту. Організаційні та правові засади реалізації менеджменту державних фінансів в Україні. Складові державного фінансового менеджменту.

Загальні принципи та методи управління державними фінансами.

Питання для самопідготовки за темою 1

1. Державні фінанси як об'єкт управління.
2. Сутність та роль державного фінансового менеджменту в реалізації фінансової політики.
3. Об'єкт, суб'єкти і принципи організації державного фінансового менеджменту.
4. Методи організації державного фінансового менеджменту.
5. Стратегія розвитку системи управління державними фінансами.
6. Зміст макрофінансової стратегії держави та сценарії розвитку.
7. Організаційні та правові засади реалізації менеджменту державних фінансів в Україні.

Тема 2. Система забезпечення менеджменту державних фінансів.

Система інформаційного забезпечення державного фінансового менеджменту. Нормативно-методичне забезпечення управління державними фінансами. Звітність та інформація про діяльність суб'єкта державного сектора. Функції та завдання системи інформаційного забезпечення державного фінансового менеджменту. Інформаційно-аналітичні системи що забезпечують управління державними фінансами.

Питання для самопідготовки за темою 2

1. Сутність системи інформаційного забезпечення державного фінансового менеджменту.
2. Функції та завдання системи інформаційного забезпечення державного фінансового менеджменту.
3. Інформаційно-аналітичні системи що забезпечують управління державними фінансами в Україні.

4. Нормативно-методичне забезпечення управління державними фінансами.

5. Характеристика звітності бюджетної установи.

6. Макрофінансові показники, що характеризують виконання державного бюджету.

Тема 3. Моделі фінансових відносин у суспільстві, масштаб державних фінансів.

Поняття та зміст моделі фінансових відносин у суспільстві. Зміст, принципи та методи фінансової діяльності держави. Основні характеристики фінансової моделі ринкової економіки. Ознаки адміністративної моделі економіки. Переваги і недоліки американської, скандинавської та західноєвропейської моделей. Новий менеджмент суспільних фінансів. Інтеграція корпоративного управління в практику менеджменту суспільних фінансів. Фінансові правила. Правила суспільних доходів, суспільних видатків, «золоте правило», правила боргу.

Необхідність та сутність прогнозування масштабу державних фінансів, бюджетної системи України. Методи прогнозування. Моделювання соціально – економічних процесів та їх фінансування.

Питання для самопідготовки за темою 3

1. Зміст, принципи та методи фінансової діяльності держави.
2. Менеджмент суспільних фінансів.
3. Інтеграція корпоративного управління в практику менеджменту суспільних фінансів.
4. Правила суспільних доходів.
5. Правила суспільних видатків.
6. «Золоте правило».
7. Правила боргу.
8. Моделювання соціально – економічних процесів та їх фінансування.
9. Основні показники фінансового забезпечення держави.

Тема 4. Державна фінансова політика.

Економічний зміст, цілі і завдання фінансової політики держави. Організація фінансової політики держави. Типи фінансової політики держави: класична, регулююча, планово-директивна. Способи реалізації державної фінансово-кредитної політики. Ефективність та соціальна справедливість розподілу державних доходів. Формування фінансової політики під впливом циклічного розвитку економіки. Класифікація видів фінансової політики. Характеристика основних видів фінансової політики: грошово-кредитної, бюджетно-податкової. Важелі та інструменти фінансової політики.

Сектори та інститути державної фінансової політики. Сегменти регулювання, організація та функціональні повноваження структурних підрозділів міністерства фінансів, співпраця з іншими суб'єктами менеджменту державних фінансів. Зміна функцій міністерства фінансів при переході від командної економіки до ринкової. Міжнародні стандарти в галузі управління фінансами, ефективність роботи міністерства фінансів. Функції центрального (національного) банку в системі управління державними фінансами.

Структура управління діяльністю центрального банку як суспільної установи. Планування, звітність центрального банку. Документи для аналізу поточної фінансової ситуації та її прогнозування. Взаємозв'язок з іншими органами виконавчої та законодавчої влади країни. Міжнародні стандарти та оцінка ефективності діяльності центрального банку з погляду управління державними фінансами.

Питання для самопідготовки за темою 4

1. Типи фінансової політики держави: класична, регулююча, планово-директивна.
2. Класифікація видів фінансової політики.
3. Характеристика основних видів фінансової політики: грошово-кредитної, бюджетно-податкової.
4. Важелі та інструменти фінансової політики.
5. Способи реалізації державної фінансово-кредитної політики.
6. Планування, звітність центрального банку.
7. Документи для аналізу поточної фінансової ситуації та її прогнозування.
8. Ефективність та соціальна справедливість розподілу державних доходів.
9. Формування фінансової політики під впливом циклічного розвитку економіки.

Тема 5. Місцеві бюджети, як об'єкт державного фінансового менеджменту.

Проблеми питання формування місцевих бюджетів в Україні. Шляхи зміцнення фінансової незалежності органів місцевого самоврядування.

Стійкість бюджету як елемент фінансового механізму управління соціально-економічним розвитком міста. Удосконалення методів оцінки фінансової стійкості бюджету міста. Стратегічні напрямки посилення фінансової стійкості місцевих бюджетів. Особливості використання програмно-цільового методу на рівні місцевих бюджетів.

Питання для самопідготовки за темою 5

1. Проблеми питання формування місцевих бюджетів в Україні.
2. Процес формування доходів місцевих бюджетів та особливості управління ним.

3. Система видатків місцевих бюджетів та особливості їх управління.
4. Шляхи зміцнення фінансової незалежності органів місцевого самоврядування.
5. Фінансова стійкість (спроможність) місцевих бюджетів.
6. Поняття та методика оцінки місцевих бюджетів.
7. Формування доходів місцевих бюджетів у зарубіжних країнах.

Тема 6. Бюджетне прогнозування та планування.

Роль фінансового прогнозування та планування в управлінні державними фінансами. Мета фінансового прогнозування. Фінансове прогнозування як інструмент наукового передбачення, сценарного аналізу. Приватні і державні прогнози. Фінансове планування, його мета та завдання. Методи фінансового прогнозування та планування. Інтуїтивні (експертні) методи прогнозування. Індивідуальні і колективні експертні оцінки. Формалізовані методи прогнозування (екстраполяції і моделювання).

Метод екстраполяції. Економіко-математичні моделі економетричного типу. Однофакторні і багатфакторні моделі економічного росту і розподілу національного доходу, структурні, імітаційні міжгалузеві, галузеві моделі тощо. Види фінансового планування.

Стратегічні, оперативні плани, бюджетні кошториси. Програмно-цільове планування. Бюджетна програма, та її переваги над постатейним методом формування бюджету. Взаємозв'язок між стратегією, бюджетною програмою, виділенням бюджетних коштів та результатами їх використання. Економічні основи бюджетного планування. Бюджетне планування як складова частина фінансового планування, його зміст, принципи і завдання. Методи бюджетного планування. Рівні та етапи бюджетного планування. Вдосконалення бюджетного планування і регулювання бюджетів на основі розширення самостійності адміністративно-територіальних формувань. Організація бюджетного планування. Підготовча робота до складання проекту бюджету. Характеристика основних етапів розробки проекту бюджету. Порядок складання проекту Державного бюджету України. Інформація для прогнозних і планових розрахунків. Методологія складання проекту Державного бюджету. Завдання і методологія планування доходів бюджету. Інформаційне забезпечення планування доходів. Планування видатків на економічну діяльність держави. Бюджетне фінансування інвестиційних проектів. Планування державних дотацій та субсидій.

Кошторисне планування. Основи кошторисного планування. Оперативності показники, що визначають обсяг бюджетних асигнувань. Норми і нормативи кошторисного фінансування. Структура кошторису. Види кошторисів. Планування видатків за окремими кодами кошторису.

Питання для самопідготовки за темою 6

1. Методи фінансового прогнозування та планування.

2. Економіко-математичні моделі економетричного типу.
3. Методи бюджетного планування.
4. Рівні та етапи бюджетного планування.
5. Інтуїтивні (експертні) методи прогнозування.
6. Індивідуальні і колективні експертні оцінки.
7. Формалізовані методи прогнозування (екстраполяції і моделювання).
8. Методологія складання проекту Державного бюджету.
9. Завдання і методологія планування доходів бюджету.
10. Інформаційне забезпечення планування доходів.
11. Планування видатків на економічну діяльність держави.
12. Бюджетне фінансування інвестиційних проектів.
13. Планування державних дотацій та субсидій.

Тема 7. *Державне замовлення та організація закупівель за бюджетні кошти.*

Умови та порядок організації закупівель за бюджетні кошти. Проблеми тендерних закупівель. Цінова політика та якість виконання державних замовлень. Еволюційні процеси вдосконалення законодавства про державні закупівлі в Україні. Реформування процедури тендерних закупівель.

Шляхи та форми забезпечення прозорості та відповідальності в процесі закупівель. Міжнародні стандарти в галузі закупівель. Проблеми запровадження електронної системи закупівель в Україні. Показники, що характеризують ефективність процесів закупівель. Державні закупівлі та їх роль в умовах економічної та політичної нестабільності.

Питання для самопідготовки за темою 7

1. Державні закупівлі та їх роль в умовах економічної та політичної нестабільності.
2. Порядок організації закупівель за бюджетні кошти.
3. Еволюційні процеси вдосконалення законодавства про державні закупівлі в Україні.
4. Показники, що характеризують ефективність процесів закупівель.
5. Реформування процедури тендерних закупівель.

Тема 8. *Внутрішній та зовнішній контроль.*

Державний фінансовий контроль як складова процесу управління державними фінансами. Нові функції фінансового контролю в системі менеджменту. Фінансовий моніторинг та аудит використання суспільних активів, та операцій з ними. Міжнародні стандарти фінансового контролю в суспільних фінансах. Міжнародні організації з фінансового контролю та моніторингу в різних сферах суспільних фінансів. Відповідальність за бюджетні правопорушення, встановлена Бюджетним кодексом України та

іншими законодавчими актами. Роль і місце фінансового контролю в бюджетному процесі. Засади здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту. Структура внутрішнього контролю. Завданнями реформування системи державного внутрішнього фінансового контролю. Зовнішній контроль та аудит фінансової діяльності бюджетних установ. Інститут державних аудиторів. Роль попереднього фінансового контролю та моніторингу у попередженні бюджетних правопорушень.

Питання для самопідготовки за темою 8

1. Фінансовий моніторинг та аудит використання суспільних активів, та операцій з ними.
2. Структура внутрішнього контролю.
3. Зовнішній контроль та аудит фінансової діяльності бюджетних установ.
4. Нові функції фінансового контролю в системі менеджменту.
5. Фінансовий моніторинг та аудит використання суспільних активів, та операцій з ними.
6. Відповідальність за бюджетні правопорушення, встановлена Бюджетним кодексом України та іншими законодавчими актами.
7. Роль міжнародних фінансово-кредитних організацій у кредитуванні державної заборгованості.
8. Специфіка управління державним боргом у різних країнах світу.

7. Індивідуальна робота

Індивідуальні завдання для проміжного контролю знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії денної, вечірньої, заочної форми навчання спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування» з дисципліни «Державний фінансовий менеджмент» виконують відповідно до навчального плану.

Метою виконання індивідуального завдання є закріплення і систематизація отриманих знань у процесі самостійної підготовки у міжсесійний період.

Правильна організація роботи здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії має вирішальне значення для успішного виконання ним навчального плану.

Аспірант повинен:

- прослухати курс лекцій, вивчити теоретичний матеріал;
- ознайомитися з нормативно-правовою базою, науково-монографічною літературою, підручниками, посібниками, які рекомендовані до опанування, вивчити практику організації діяльності публічних службовців;
- виконати у міжсесійний період отримане індивідуальне завдання і подати його у встановлений термін для перевірки викладачу на

консультації.

Індивідуальні завдання для проміжного контролю знань містять теоретичні питання, які включають всі теми відповідно до розробленої програми дисципліни, а також практичне завдання (варіант певної фінансової ситуації або завдання).

Варіанти теоретичних і практичних завдань задаються викладачем. Індивідуальний характер завдання для кожного аспіранта забезпечується різними комбінаціями теоретичних і практичних завдань.

Для висвітлення теоретичних завдань аспіранти повинні використовувати правові документи, методично-інструктивні матеріали, науково-монографічну літературу, офіційні статистичні дані, аналітичну інформацію фінансових органів управління, банківських установ, страхових компаній, інших підприємств та організацій тощо.

Виконання здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії індивідуального завдання передбачає застосування методик розрахунку показників, їх детальні цифрові обчислення з текстовими поясненнями і висновками; підготовку на основі проведених розрахунків характеристики звітності бюджетної установи, аналізу макрофінансових показників, що характеризують виконання державного та місцевих бюджетів та науково-обґрунтованих проектів щодо вирішення певних ситуацій в сферах фінансів, банківської справи та страхування.

Оформлення індивідуальних завдань здійснюється відповідно до вимог вищої школи, а результати виконання поданого на перевірку індивідуального завдання відображаються записом «зараховано» або «не зараховано».

8. Форми контролю

1. Поточний контроль знань аспірантів **денної, вечірньої та заочної форм навчання** з дисципліни «Державний фінансовий менеджмент» проводиться у формах:

- 1) усне опитування на практичних заняттях;
- 2) виконання поточних контрольних робіт;
- 3) захист індивідуального завдання;
- 4) бліц-опитування.

2. Контроль засвоєння матеріалу за тестовими технологіями.

3. Підсумковий контроль у формі:

– письмового екзамену - для слухачів **денної, вечірньої і заочної форм навчання**. Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Державний фінансовий менеджмент» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової:

Тема 1 (поточне опитування та тестування)	Тема 2 (підсумкова оцінка за ІНДЗ)	ІЗ	Іспит	Всього
40 балів	20 балів	10 балів	30 балів	100 балів

Оцінка рівня отриманих теоретичних знань та практичних навичок за шкалою університету здійснюється на основі системи контролю знань і передбачає стимулювання систематичної, ритмічної самостійної роботи здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, підвищення об'єктивності оцінки їхніх знань, визначення рейтингу аспірантів, запровадження здорової конкуренції між ними у навчанні та розвитку творчих здібностей.

9. Контрольні питання

Перелік питань, які винесені на екзамен з дисципліни «Державний фінансовий менеджмент»

1. Державні фінанси як об'єкт управління.
2. Сутність та роль державного фінансового менеджменту (ДФМ) в реалізації фінансової політики.
3. Об'єкт, суб'єкти і принципи організації ДФМ.
4. Методи організації ДФМ.
5. Система інформаційного забезпечення ДФМ.
6. Функції та завдання системи інформаційного забезпечення ДФМ.
7. Інформаційно-аналітичні системи що забезпечують управління державними фінансами в Україні.
8. Система доходів бюджету України, їх види та класифікація.
9. Особливості управління державними доходами.
10. Функції управління доходами бюджету.
11. Механізм управління процесом формування доходів бюджетної системи України.
12. Середньострокове бюджетування як складова управління доходами бюджету.
13. Державні видатки: сутність, види та класифікація.
14. Механізм управління процесом фінансування видатків бюджетної системи України.
15. Концепція використання програмно-цільового методу в управлінні видатками бюджетів всіх рівнів.
16. Макрофінансове бюджетування.
17. Критерії економічної ефективності та соціальної результативності видатків бюджетів.
18. Планування витрат на утримання бюджетних установ.
19. Проблеми питання формування місцевих бюджетів в Україні.
20. Процес формування доходів місцевих бюджетів та особливості управління ним.
21. Системи видатків місцевих бюджетів та особливості їх управління.
22. Шляхи зміцнення фінансової незалежності органів місцевого самоврядування.
23. Управління процесами формування коштів державних центральних фондів.
24. Оцінка збалансованості фінансових ресурсів державного соціального страхування.
25. Моніторинг і оцінювання ефективності та якості соціального захисту населення.

26. Сутність, роль та особливості функціонування фінансів державного сектору економіки.
27. Ефективність фінансів державного сектору економіки як критерій соціально-економічного розвитку країни.
28. Система показників оцінки ефективності фінансів державного сектору економіки.
29. Економічна сутність, структура та види державного боргу.
30. Сутність та особливості управління державним боргом.
31. Методи управління державним боргом.
32. Проблеми та суперечності оцінки державного боргу України.

10. Рекомендована література

Основна навчальна література

1. Бабич Т. С., Жибер Т. В. Макрофінансове бюджетування: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2011. 311 с.
2. Бюджетний менеджмент : підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погріщук. – Тернопіль : ТНЕУ, 2017. – 532 с.
3. Управління державним бюджетом України: підручник (колектив авторів). Київ: Зовнішня торгівля, 2010. 816 с.
4. Єпіфанов А. О., Д'яконова І.І., Сало І. В. Бюджет України: [монографія]. Суми, 2010. 201 с.
5. Єпіфанов А. О., Д'яконова І.І., Сало І. В. Бюджет України: [монографія], кн. 2. Виконання бюджету. Суми, 2010. 187 с.

Додаткова навчальна література

6. Боярко І. М. Ефективність фінансів державного сектору економіки в системі управління соціально-економічним розвитком України: [монографія]. Суми, 2012. 165 с.
7. Боярко І. М. Державні видатки в економіці країни: [монографія]. Суми, 2013. 109 с.
8. Федосов В. Бюджетний менеджмент: підручник. Київ: КНЕУ, 2004. 864 с.
9. Федосов В. Бюджетний менеджмент. Практикум: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 420 с.
10. Опарін В. М. Бюджетна система України: тренінг-курс: навч. посіб. Київ: ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. 390 с.
11. Фролов С. М., Скляр І. Д. Бюджетний менеджмент прикордонних територій (теорія і практика): навч. посіб. Суми: Сумський державний

- університет, 2012. 340 с.
12. Боярко І. М., Люта О. В., Пігуль Н. Г. Місцеві бюджети у забезпеченні соціально- економічного розвитку міста: [монографія]. Суми, 2012. 92 с.
  13. Балацький Є. О. Бюджет міста у системі фінансів території: [монографія]. Суми, 2011. 301 с.
  14. Варналій З. С., Коваленко К. В., Онищенко С. В., І.В. Савич. Державне бюджетування в Україні: сутність та основні детермінанти. Київ: Знання України, 2016. – 395 с.
  15. Грушко В. І., Наконечна О. С., Чумаченко О. Г. Національні фінанси: підручник. Київ: ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК", 2017. 656 с.
  16. Рожко О. Д. Державні фінанси України: детермінанти та пріоритети розвитку: [монографія]. Київ, 2016. 360 с.
  17. Лютий І.О. Національні фінансові системи в умовах глобалізації: [монографія]. Івано-Франківськ, 2008. 306 с.
  18. Опарін В. М. Інновації у фінансовій сфері: [монографія]. Київ, 2013. 444с.
  19. Фролов С.М. Бюджетний менеджмент і проблеми розвитку прикордонних територій: монографія / С. М. Фролов. Суми: Вид-во СумДУ, 2010. 317 с.
  20. Головач А. В., Захожай В. Б., Манцуров І. Г., Головач Н. А. Інформаційно-аналітичне забезпечення державного фінансового менеджменту: (методологія і практика прикладної статистики): навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2010. 260 с.
  21. Єфименко Т.І., Лютий І.О., Гасанов С.С. Фінансова система України: взаємодія корпоративного та державного секторів Київ: ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. 224 с.

Нормативно-правові документи:

1. Бюджетний кодекс України: 10.08.2010 № 2456–XVII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України: станом на 01 липня 2010: № 2411-VI/Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
3. Про затвердження Державної програми активізації розвитку економіки на 2013–2014 роки: постанова Кабінету Міністрів України: станом на 27 лютого 2013: № 187 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/187-2013-п>.
4. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України: станом на 11 червня 1998 : № 615/98 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/615/98>.

5. Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки: постанова Кабінету Міністрів України: станом на 16 січня 2007: № 34 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=888-2007-%F0>
6. Про Програму інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президенту України: станом на 14 вересня 2000: № 1072/2000 / Верховна Рада України URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n000110000/print1360051017911272>
7. Про Стратегію розвитку системи управління державними фінансами: розпорядження Кабінету Міністрів України: станом на 01 серпня 2013: № 774-р / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/>
8. Про схвалення Концепції розвитку системи управління державними фінансами: розпорядження Кабінету Міністрів України : станом на 03 серпня 2012: № 633-р / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/633-2012-p/print1360051017911272>
9. Про схвалення Стратегії модернізації системи управління державними фінансами: розпорядження Кабінет Міністрів України: станом на 17 жовтня 2007: № 888-р / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/888-2007-p>
10. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки : розпорядження КМУ : станом на 08 лютого 17: № 142-р / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-p>.
11. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: Закон України: станом на 10 листопада 1994: № 237/94-ВР/ Верховна Рада України. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_012/print1360051017911272.
12. Угода про позику (Проект модернізації державних фінансів) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку: Закон України: № 591-VI: станом на 24 вересня 2008 / Верховна Рада України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996_060.

Інформаційні ресурси

збірники наукових праць з державного фінансового менеджменту

1. Українські наукові журнали Scopus та Web of Science. URL: <https://openscience.in.ua/ua-journals>
2. «Агроперспектива». URL: <https://www.agroperspectiva.com/ru/>
3. «Актуальні проблеми економіки». URL: <https://eco-science.net/>
4. «Банківська справа». URL: <http://univ.kiev.ua/ua/science/journals/spj-banking>

5. «Вісник Національного банку України». URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article>
6. «Економіка АПК». URL: <http://eapk.org.ua/ru>
7. Економіка і прогнозування. URL: <http://eip.org.ua/?lang=ru>
8. Економіка та держава. URL: <http://www.economy.in.ua/>
9. Економіка, фінанси, право. URL: <http://konferencia.com.ua/uk/>
10. Економіка України. URL: <http://www.economukraine.com.ua/>
11. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. URL: <http://smartpress.com.ua/tovar-2019-zovnishnya-torgivlya-ekonomika-finansi-pravo>
12. Облік і фінанси. URL: <http://www.iae.org.ua/activity/publication/ofapk.html>
13. Фінанси України. URL: <http://finukr.org.ua/?lang=ru>

Сайти органів влади та фінансових установ

1. Урядовий сайт. Єдиний сайт органів виконавчої ради України. URL: www.kmu.gov.ua/ua/control
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: portal.rada.gov.ua/
3. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: www.treasurv.gov.ua/main/uk/index
4. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/index>
5. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <http://tax.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Державної служби статистика України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/130718>
8. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
9. Офіційний сайт Міністерства енергетики та захисту довкілля України. URL: <https://menr.gov.ua/>
10. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. URL: <http://www.mtu.gov.ua/>

11. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL:
<http://www.mon.gov.ua>.
12. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України. URL:
<http://www.moz.gov.ua>.
13. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій України.
URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/>
14. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL:
<http://www.msp.gov.ua>
15. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL:
<https://www.mof.gov.ua/uk>
16. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету URL:
<http://budget.rada.gov.ua/kombjudjet/control/uk/index>
17. Офіційний сайт Рахункової плати України. URL: <https://rp.gov.ua/home/>
18. Офіційний сайт Рейтингового агентства Кредит-рейтинг. URL:
<http://www.credit-rating.ua/>
19. Національний інститут стратегічних досліджень. URL:
<https://niss.gov.ua/news/novini-nisd?page=21>